ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-00442-20/9
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0214.A420217219.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 14.februārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese L.Andersone,

piedaloties pieteicējai /pers. A/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja /pers. A/ pieteikumu par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanas - /pers. A/ līdz 2019.gada 11.janvārim atrašanās sava mirušā laulātā /pers. C/ apgādībā - konstatēšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 11.janvārī miris pieteicējas /pers. A/ laulātais, nāves cēlonis ir saistīts ar Černobiļas atomelektrostacijas (turpmāk – AES) avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu, ko apliecina P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un Radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas 2019.gada 3.aprīļa lēmums Nr.3692. Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā 2019.gada 28.maijā saņemts pieteicējas pieteikums par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanas - /pers. A/ līdz 2019.gada 11.janvārim atrašanās sava mirušā laulātā /pers. C/ apgādībā - konstatēšanu. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2019.gada 3.jūlija lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[1.1] Pieteicēja atradās sava mirušā laulātā /pers. C/ apgādībā kopš 1999.gada. Saskaņā ar Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likuma (turpmāk – Černobiļas likums) 11.panta pirmās daļas 2.punktu un 2010.gada 30.novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1077 „Noteikumi par valsts sociālo pabalstu Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo Černobiļas atomelektrostacijas un mirušo Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku ģimenēm" (turpmāk – noteikumi Nr.1077) pieteicēja plāno vērsties Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra) ar iesniegumu, lūdzot piešķirt sev valsts pabalstu kā Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieka pārdzīvojušam laulātajam.

[1.2] Pieteicēja ir 3.grupas invalīde un ir bijusi spiesta priekšlaicīgi pensionēties laulātā /pers. C/ veselības stāvokļa dēļ. 2015.gada 24.augustā /pers. C/ no SIA „Aizdevums.LV" aizņēmās naudas līdzekļus 4 000 *euro* apmērā, transportlīdzekļa /reģistrācijas numurs/ iegādei. Pēc vīra nāves pieteicēja turpina kārtot sava mirušā laulātā parādsaistības (kredītsaistības). Par dzīvokļa uzturēšanu un komunālajiem pakalpojumiem mēnesī ir jāmaksā ap 100 *euro*.

[2] Aģentūra paskaidrojumā tiesai prasījumu neatzīst, pamatojot to ar turpmāk minētiem argumentiem.

[2.1] Černobiļas likuma normas nesatur skaidrojumu tam, kādos gadījumos mirušā pārdzīvojušais laulātais uzskatāms viņa apgādībā bijušu. Šī likuma 11.panta otrā daļa ir jāinterpretē kopsakarā ar citu normatīvo aktu normām, kas regulē līdzīgus gadījumus.

[2.2] Likuma „Par valsts pensijām" 20.pantā noteikts, ka mirušā ģimenes locekļi uzskatāmi par viņa apgādībā bijušiem, ja tas viņus uzturēja vai viņi no tā saņēma palīdzību, kas viņiem bija pastāvīgs un galvenais eksistences avots. Savukārt minētā likuma 19.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju ir darba nespējīgiem mirušā apgādnieka ģimenes locekļiem, kas bijuši viņa apgādībā (20.pants).

Labklājības ministrija līdzīgā tiesvedības lietā pēc Administratīvās rajona tiesas pieprasījuma ir sniegusi atzinumu, ka, ja pārdzīvojušais laulātais saņem valsts pensiju, tad viņam jau ir pastāvīgs un regulārs ienākumu avots.

[2.3] Aģentūras rīcībā esoša informācija liecina, ka pieteicējas vīrs /pers. C/ darba attiecībās bija līdz 2005.gada 1.februārim, kā arī saņēma aģentūras piešķirtos pakalpojumus. Savukārt pieteicēja, lai arī darba attiecībās bija līdz 1999.gada 30.jūlijam, no 2000.gada 5.maija līdz 2017.gada 10.maijam saņēma invaliditātes pensiju, bet no 2017.gada 11.maija saņem Latvijas valsts vecuma pensiju un piemaksu pie pensijas par stāžu. Pieteicēja ir valsts vecuma pensijas saņēmēja un nav pamata konstatēt, ka pieteicēja ir bijusi vīra apgādībā, jo pieteicēja neatbilst tiesību normās noteiktajam personu lokam, kas ir uzskatāms par apgādībā esošām personām.

[2.4] Aģentūra piekrīt, ka pieteicējas kopējie ienākumi pēc vīra nāves ir mazāki, bet tas nav tiesiskais pamats, lai pieteicējai piešķirtu valsts sociālo pabalstu kā Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieka ģimenei. Sakarā ar pensijas saņēmēja nāvi valsts ir paredzējusi sniegt cita veida pakalpojumu pārdzīvojušam laulātajam. Tā kā pieteicēja un viņas vīrs bija vecuma pensijas saņēmēji, pieteicējai no 2019.gada 11.janvāra līdz 2020.gada 10.janvārim ir piešķirts pabalsts kā mirušā pensijas saņēmēja laulātajai.

[3] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata.

Aģentūras pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz paskaidrojumos minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[4] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir apmierināms.

[5] Saskaņā ar Černobiļas likuma 11.panta pirmās daļas 2.punktu valsts sociālo pabalstu mirušā Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieka ģimenei (turpmāk — pabalsts) piešķir, ja attiecīgā dalībnieka nāves cēlonis ir slimība, kurai ir noteikta cēloņsakarība ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu. Par mirušā Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieka (turpmāk – dalībnieks) ģimenes locekļiem šā likuma izpratnē uzskatāmi viņa bērni, kas nav vecāki par 18 gadiem (arī bērni, kas mācās vidējās vai augstākajās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem), kā arī pārdzīvojušais laulātais, kas nav stājies citā laulībā, un vecāki un mazbērni, ja šis laulātais, vecāki un mazbērni ir bijuši mirušā apgādībā.

Tātad no minētā izriet, ka pabalsts pārdzīvojušajam laulātajam var tikt piešķirts, ja: 1) mirušā laulātā nāves cēlonis ir slimība, kurai ir noteikta cēloņsakarība ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu; 2) pārdzīvojušais laulātais nedrīkst būt stājies citā laulībā; 3) pārdzīvojušajam laulātajam ir jābūt bijušam mirušā laulātā apgādībā.

Pabalsta apmērs, tā pārskatīšanas un saņemšanas kārtība ir noteikts noteikumos Nr.1077, kas izdoti, pamatojoties uz Černobiļas likuma 11.panta otrajā daļā ietverto deleģējumu. Atbilstoši šo noteikumu 6.1.6. un 6.1.7.apakšpunktā norādītajam personai, kurai saskaņā ar Černobiļas likuma 11.panta pirmās daļas 2.punktu ir tiesības uz pabalstu, aģentūrai ir jāiesniedz rakstisks iesniegums, kurā jānorāda, ka pabalsts tiek pieprasīts sakarā ar dalībnieka nāvi un jānorāda šā dalībnieka vārds, uzvārds un personas kods. Savukārt, lai nodrošinātu pabalsta saņemšanu, saskaņā ar šo noteikumu 9.2.apakšpunktu, tiesai triju darbdienu laikā pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums par apgādības fakta konstatēšanu, jāpaziņo par to aģentūras nodaļai atbilstoši apgādībā bijušās personas deklarētajai dzīvesvietai.

Izskatāmajā lietā pieteicēja, lai nodrošinātu pabalsta saņemšanu, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 3.punktu ir vērsusies tiesā par konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanas konstatēšanu. Proti, tiesai ir jānoskaidro, vai pieteicēja atradās sava mirušā laulātā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieka /pers. C/ apgādībā.

[6] Tiesa konstatē, ka ne Černobiļas likumā, ne arī noteikumos Nr.1077 nav norādīts, kādi aspekti ir jāvērtē, lai pārdzīvojušo laulāto, kas pretendē uz pabalsta saņemšanu, varētu uzskatīt par bijušu mirušā apgādībā.

Tomēr, tā kā noteikumu Nr.1077 9.2.apakšpunkts paredz, ka tiesai triju darba dienu laikā pēc tam, kad likumīgā spēkā ir stājies spriedums par apgādības fakta konstatēšanu, par to ir jāpaziņo aģentūrai, secināms, ka to, ka pārdzīvojušais laulātais ir bijis mirušā apgādībā, var pierādīt ar tiesas spriedumu par apgādības fakta konstatēšanu.

[7] No administratīvo tiesu prakses neizriet vienveidīga tiesību normu interpretācija un piemērošana attiecībā uz apgādības fakta konstatēšanu.

[7.1] Vienlaikus no tiesību literatūrā norādītā izriet, ka tiesai, vērtējot personas atrašanos apgādībā saistībā ar dažādu veidu sociālo garantiju piešķiršanu, jāvadās no likuma „Par valsts pensijām" 20.pantā noteiktajiem kritērijiem, saskaņā ar kuriem mirušā ģimenes locekļi uzskatāmi par viņa apgādībā bijušiem, ja tas viņus uzturēja vai viņi no tā saņēma palīdzību, kas viņiem bija pastāvīgs un galvenais eksistences līdzekļu avots. Tiesai šobrīd nav jāvērtē, vai ģimenes loceklis ir darba nespējīgs, jo tagad šāda noteikuma vairs nav. Nosacījums par to, ka ģimenes loceklis var būt apgādībā tikai tad, ja viņš ir darba nespējīgs, bija ietverts Senāta 1993.gada 21.jūnija plēnuma lēmuma Nr.6 „Par tiesu praksi lietās par fakta konstatēšanu, kuriem ir juridiska nozīme" 4.punktā – tiesības uz pensiju apgādnieka zaudējuma gadījumā ir mirušā, kura bija apdrošināta persona, darba nespējīgiem ģimenes locekļiem, kuri no viņa saņēmuši palīdzību, kas tiem bija pastāvīgs un galvenais eksistences līdzekļu avots (*sk. Civilprocesa likuma komentāri II daļa 29.-60.[1] nodaļa. Torgāns K. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 266.-267.lpp.*). Minētais izriet arī no tiesu prakses, sk., piemēram, Ludzas rajona tiesas 2013.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.C22023012, Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 21.jūnija spriedumu lietā Nr.A420804010, Balvu rajona tiesas 2011.gada 24.februāra sprieduma lietā Nr.C09013111, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 22.aprīļa spriedumu lietā Nr.C30374610, Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 22.maija spriedumu lietā Nr.42568607, Daugavpils tiesas 2009.gada 24.marta spriedumu lietā Nr.C12415908.

Tādējādi tiesa nepiekrīt Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 16.jūlija spriedumā lietā Nr.A420306517 un lietā Nr.A420353413 secinātajam, ka par apgādībā esošu personu var uzskatīt tikai tādu, kura ir darba nespējīga (*Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.A420306517 12.punkts, Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 16.jūlija sprieduma administratīvajā lietā Nr.A420353413 11.1-11.5.punkts.*).

No Černobiļas likuma 8.panta trešās daļas, kas noteic, ka tiesības uz kaitējuma atlīdzību ir mirušā dalībnieka ģimenes locekļiem, kas bijuši tā apgādībā un kuriem saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām" ir piešķirta apgādnieka zaudējuma pensija, neizriet, ka arī pabalsta saņēmējam obligāti ir jābūt darba nespējīgam. No minētās tiesību normas izriet, ka likumdevējs tieši kaitējuma atlīdzības saņemšanas noteikumus ir pielīdzinājis apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšanas noteikumiem. Ņemot vērā, ka saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 19.panta pirmo daļu apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir tikai darba nespējīgiem ģimenes locekļiem, ir tikai likumsakarīgi, ka nosacījums par ģimenes locekļa darba nespēju ir iekļauts arī kaitējuma atlīdzības nosacījumos. Savukārt tas, ka Černobiļas likuma 11.panta pirmās daļas 2.punktā šāda nosacījuma par darbnespēju nav, liecina, ka tas ir mērķtiecīgs likumdevēja pasākums šādu ierobežojumu nenoteikt, lai nesašaurinātu uz pabalstu (no kaitējuma atlīdzības atšķirīgu sociālās garantijas veidu) pretendējušo ģimenes locekļu loku.

Tādējādi apstāklim, vai pieteicēja laulātā dzīves laikā ir bijusi darba nespējīga vai darba spējīga, nav nozīmes, konstatējot juridisku faktu par pieteicējas atrašanos mirušā laulātā apgādībā.

[7.2] Tas, ka primāri, likumdevējs jautājumu par personas atrašanos apgādībā ir saistījis tieši ar personas sliktu materiālo stāvokli, izriet arī no Černobiļas likuma likumprojekta izstrādes materiāliem.

No Saeimas mājas lapā pieejamās informācijas par Černobiļas likuma likumprojekta virzību Saeimā (http://saeima.lv/L_Saeima7/reg.likprj.htm) konstatējams, ka otrajā lasījumā 1999.gada 3.jūnijā Saeima 11.panta pirmās daļas 2.punktu atbalstīja redakcijā, kurā par mirušā dalībnieka ģimenes locekļiem šā likuma izpratnē tiktu uzskatīts mirušā dalībnieka pārdzīvojušais laulātais (kas nav stājies citā laulībā) un vecāki — ja viņu vidējais mēneša ienākums ir mazāks par valstī oficiāli noteikto iztikas minimumu.

Tādējādi Saeima attiecībā uz dalībnieka pārdzīvojušo laulāto un vecākiem ieviesa materiāla rakstura cenzu, kura nebija 1999.gada 21.janvāra plenārsēdē komisijai nodotā likumprojekta redakcijā, kas paredzēja attiecībā uz laulāto un vecākiem vērtēt tikai to pieraksta dalībnieka dzīvesvietā esību.

Savukārt likumprojekta trešajā lasījumā pieņemtais nosacījums pabalsta piešķiršanai par laulātā (arī vecāku) atrašanos mirušā dalībnieka apgādībā tika pieņemts pēc Labklājības ministrijas parlamentārā sekretāra ierosinājuma (http://saeima.lv/L_Saeima7/reg.likprj.htm), kas tika pamatots ar to, ka piedāvātā redakcija vienkāršos un vienveidos pabalsta saņemšanas kārtību valstī. Otrajā lasījumā pieņemto 11.panta redakciju Labklājības ministrija neuzskatīja par piemērotu, norādot, ka tā sarežģīs pabalsta saņemšanu un kontroles iespēju. Savukārt apgādības fakta apliecināšanai Labklājības ministrija piedāvāja rīkoties atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 16.februāra noteikumiem Nr.50 „Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.50) – apgādības faktu

apliecinātu personas I invaliditātes grupa vai tiesas spriedums par apgādības faktu (Labklājības ministrijas parlamentārā sekretāra 1999.gada 11.jūnija vēstule Nr.5/15-1322 Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai, *lietas 1.sējuma 75.lapas reverss, 76.lapa*).

Tādējādi Černobiļas likuma 11.panta pirmās daļas 2.punkta saturs tā pieņemtajā redakcijā saglabāja likumdevēja mērķi piešķirt pabalstu materiāli slikti nodrošinātiem ģimenes locekļiem, kaut arī bija pārformulēts. Savukārt Labklājības ministrijas pamatojumā norādītais, ka apgādības faktu varētu apliecināt I invaliditātes grupa, tika ņemts vērā Ministru kabineta 1999.gada 21.decembra noteikumos Nr.413 „Noteikumi par valsts sociālo pabalstu Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam un mirušā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieka ģimenei" (turpmāk – noteikumi Nr.413) un Ministru kabineta 2004.gada 12.oktobra noteikumos Nr.851 „Noteikumi par valsts sociālo pabalstu Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku ģimenēm" (turpmāk – noteikumi Nr.851), kas secīgi viens pēc otra noteica pabalsta pārskatīšanas un saņemšanas kārtību laika periodā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 3.decembrim.

Noteikumu Nr.413 6.4.2.punkts noteica, ka mirušā dalībnieka ģimenes loceklim, pieprasot pabalstu, bija jāiesniedz dokuments, kas apliecina apgādību. Pārdzīvojušajam laulātajam un vecākiem tas bija dokuments, kas apliecina minēto personu darbnespēju uz dalībnieka miršanas dienu: invalīda apliecība, pensionāra apliecība vai tiesas spriedums par apgādības faktu. Tādu pašu pabalsta saņemšanas kārtību paredzēja arī noteikumu Nr.851 7.4.2.apakšpunkts. Tādējādi dalībnieka pārdzīvojušā laulātā (arī vecāku) darba nespēja (invaliditātes vai vecuma dēļ) šo noteikumu spēkā esības laikā pati par sevi bija priekšnoteikums, lai minētās personas tiktu uzskatītas par apgādībā esošām un tādējādi varētu saņemt pabalstu, arī nevēršoties tiesā par apgādības fakta konstatāciju.

Ņemot vērā, ka noteikumos Nr.1077 šāda tiesību norma, kas ļautu apliecināt atrašanos apgādībā, vienīgi uzrādot pensionāra apliecību vai invalīda apliecību, vairs nepastāv, secināms, ka personas darba nespēja vecuma vai veselības stāvokļa dēļ, pati par sevi vairs nav priekšnoteikums, lai perona automātiski tiktu atzīta par apgādībā esošu, nevērtējot viņas materiālo stāvokli.

[7.3] Citā administratīvajā lietā, vērtējot personas pabalsta saņemšanas iespējas, Administratīvā apgabaltiesa, atsaucoties uz likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.panta pirmās daļas 1.punkta „c" apakšpunktu ir norādījusi, ka apgādībā ir nestrādājošs laulātais, ja viņam nav piešķirta pensija un viņš nesaņem pensiju saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām" vai citas valsts pensiju, izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju (Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 16.jūlija spriedumā lietā Nr.AA43-0925-15/6 (A420353413) 11.4.punkts). Minētā tiesību norma likuma redakcijā līdz 2015.gada 31.decembrim noteica, ka maksātājam paredzēti šādi atvieglojumi: 1) par katras šajā punktā minētās personas uzturēšanu, ja šai personai nav piešķirta pensija un tā nesaņem pensiju saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām" vai citas valsts pensiju, izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju — Ministru kabineta noteiktajā apmērā vienam no apgādniekiem: [...] c) par nestrādājošu laulāto.

Kaut arī „c" apakšpunkts no minētās tiesību normas ir izslēgts ar 2015.gada 30.novembra likumu „Grozījumi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"" (spēkā no 2016.gada 1.janvāra) un izskatāmajā lietā arī nav strīda, ka pieteicēja nav darba ņēmēja, no Administratīvās apgabaltiesas norādītā var secināt, ka tās ieskatā valsts vecuma pensijas saņemšana arī varētu būt šķērslis personas atzīšanai par citas personas apgādībā esošu, kas izriet no likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.panta pirmās daļas 1.punkta.

Minētajam tiesa nevar piekrist. Pirmkārt, neviena likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" ietvertā tiesību norma nedefinē, kas ir apgādībā esoša persona. Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.panta pirmās daļas 1.punktā ir uzskaitītas konkrētām personu grupām piederošas personas, par kuru uzturēšanu iedzīvotāju ienākuma nodokļu maksātājam pienākas atvieglojumi. No tā, ka likumdevējs ir nolēmis piešķirt atvieglojumus nodokļu maksātājam tikai par tādu personu, kura ir viņa apgādībā un kura arī nesaņem pensiju (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju), uzturēšanu, nevar izdarīt secinājumu, par to, kuras personas vispār var būt apgādībā un kuras nē. Otrkārt, nodokļu un nodevu jomā pieņemts likums, kāds ir arī likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", to arī nevarētu definēt, jo šajā jomā pieņemti likumi nenosaka personu loku, kuriem būtu nepieciešama sociālā palīdzība. Tādējādi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" iekļautās tiesību normas nevar tikt izmantotas Černobiļas likumā ietvertā pabalsta saņēmēju loka identificēšanai, un apstāklis, ka persona ir valsts vecuma pensijas saņēmēja, nav automātisks šķērslis tam, lai personu varētu atzīt par citas personas apgādībā esošu.

[8] Atbilstoši Eiropas Savienībā pieņemtajai un Latvijā izmantotajai nabadzības definīcijai par nabadzīgām tiek uzskatītas personas, ja to ienākumi un resursi (ekonomiskie, sociālie un kultūras) ir tik ierobežoti, ka viņu dzīves līmenis ir zemāks par sabiedrībā pieņemto un tiem tiek liegtas vai ir ierobežotas pamattiesības (Labklājības ministrijas pasūtīts nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums, ko veikuši SIA „Jaunrades laboratorija" konsultanti, 2017.gada 5.decembra ziņojums, (*http://www.lm.gov.lv/upload/sociala_ieklausana/lm_nabadzibas_izvertejums_nodevums.pdf*).

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem valstī aprēķinātais nabadzības riska slieksnis 2018.gadā sastādīja 409 *euro* mēnesī (4912 *euro* gadā) (*https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala__nabadz_nevienl__monetara_nab/NIG020.px/table/tableViewLayout1/*).

Ņemot vērā, ka pieteicējas ienākumi ir 298,69 *euro* mēnesī (aģentūras 2019.gada 8.jūlija izziņa, *lietas 38.lapa*) un viņa jau kopš 1999.gada ir darba nespējīga, kas saņēma invaliditātes pensiju (*lietas 39.lapa*), secināms, ka pieteicēja ir tik nabadzīga, ka viņa pati ar saviem ienākumiem savas pamatvajadzības nodrošināt nespēj. No minētā izriet, ka vīra ienākumiem 664,28 *euro* mēnesī (aģentūras 2019.gada 8.jūlija izziņa, *lietas 37.lapa*) ir bijusi izšķiroša nozīme, lai pieteicējas ienākumi pārsniegtu nabadzības riska slieksni. Tādējādi ir atzīstams, ka pieteicēju viņas laulātais savas dzīves laikā ir uzturējis.

Līdz ar to tiesai ir pamats konstatēt juridisku faktu, ka pieteicēja ir atradusies sava laulātā /pers. C/ apgādībā līdz viņa miršanas brīdim 2019.gada 11.janvārī, un secīgi tiesai triju darba dienu laikā pēc tam, kad likumīgā spēkā stāsies spriedums par apgādības fakta konstatēšanu, par to jāpaziņo aģentūrai.

[9] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts vai tiesvedība lietā izbeigta, pamatojoties uz šā likuma 282.panta 7.punktu, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Savukārt minētā panta trešā daļa noteic, ka valsts nodeva netiek atlīdzināta, ja pieteikuma priekšmets bija konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanas, nepastāvēšanas vai to satura konstatācija. Tā kā tiesa šajā lietā ir konstatējusi pieteicējas atrašanās apgādībā faktu, viņas samaksātā valsts nodeva netiek atlīdzināta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Konstatēt juridisku faktu, ka /pers. A/, personas kods /pers. A personas kods/, līdz 2019.gada 11.janvārim ir atradusies sava miršā laulātā /pers. C/, personas kods /pers. C personas kods/, apgādībā.

Paziņot triju darba dienu laikā pēc tam, kad likumīgā spēkā stāsies spriedums, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai par apgādības fakta konstatēšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Andersone